

Italija ne bo pustila Rusije čez Karpate

Angleške, francoske, italijanske in nevtralne vesti o italijanski akciji za ustanovitev balkanskega nevtralnostnega bloka, kateremu naj bi pripadale vse podonavske in balkanske države — Senzacionalna vest o preorientaciji Romunije

Pred predložitvijo italijanskega načrta

LONDON, 17. nov. »Daily Express« poroča, da je italijanska aktivnost na Balkanu dosegla v zadnjih dneh višek in je treba sedaj računati v najkrajšem času z direktno akcijo za ustanovitev nevtralnostnega balkanskega bloka. Italijanska vlada bo formalno predložila vsem zainteresiranim vladam natanko izdelan načrt za omenjeno formacijo. Ako bodo te vlade načrt sprejele, bo sklicana posebna konferenca zastopnikov Jugoslavije, Grčije, Turčije, Bolgarije, Romunije in Madžarske s sodelovanjem Italije, na kateri se bodo dokončno rešila vsa še nerešena vprašanja. Kakor zatrjuje omenjeni list, podpira to akcijo italijanske vlade v polni meri tudi Vatikan. Laburistični »Daily Herald« pa trdi, da se stari boj med Nemčijo in Veliko Britanijo za predominacijo na jugovzhodu Evrope spreminja sedaj v odkrit boj med Italijo in sovjetsko Rusijo in so se, kakor izgleda, v tem boju postavile balkanske države na stran Italije. Mogoče je že sedaj trditi, da bo namen balkanskega bloka, ki ga formira Italija, preprečiti ekspanzijo sovjetskega vpliva na ta del Evrope.

Italijanski interesi so samostojni

RIM, 17. novembra. Italijanski tisk registrira še dalje vse vesti angleškega tiska, ki se ukvarjajo z italijansko akcijo na Balkanu in snovanjem nevtralnega balkanskega bloka. Pravijo pa, da bi vsa angleška intervencija pri tem mogla le kompromitirati položaj in s tem tudi mirovno akcijo Italije. Interesi Italije in balkanskih držav niso identični z interesi

Velike Britanije, čeprav se morda v marsičem približujejo drugi drugim. Pozornost Italije in balkanskih držav je naperjena v glavnem drugam, kakor pozornost Velike Britanije. Zato smatra italijanski tisk tudi kot popolnoma izmišljene in namernoma razširjene angleške vesti o nevarnosti nemškega vpada na Madžarsko.

Komentar zadnjega Mussolinijevega govora

RIM, 17. nov. Reuter. V uvodnem članku »Tribune« komentira avtor stališče Mussolinija do oboroženega miru, ki ga je izrazil v večeršnjem kratkem govoru

ni na ušodi Evrope desinteresirana. Njej je poverjena posebna misija tako v Evropi kakor v vsem svetu in od te svoje vloge ne bo odstopila. To je tudi razlog, da je Italija v skrbno oboroženi pripravljenosti. Ne samo, kadar se bo sklepal mir, temveč tudi dokler traja vojna, ne sme ostati Italija nebržna do dogodkov v Evropi. Italija bo ostala oborožena ob strani, dokler bo videla upravičene interese zanje, da tako postopa, zadovoljujoč sama sebi v oboroženem miru. »Gazzetta del Popolo« posveča uvodni članek boljševiskemu prodiranju in ga smatra za povod, da Italija brižno zasleduje razvoj politike v Evropi. Italija ne bo nikoli dovolila, da prestopi boljševizem karpatske grebene in da se spusti v Podonavje ali na Balkan! zaključuje list.

mladini. Nevmešavanje Italije v vojno se ne sme primerjati z državami, ki stoje v sedanjih vojni ob strani. Te države so lahko zadovoljne, da živijo v miru, Italija pa

Novi sovjetski napadi na Finsko

MOSKVA, 17. nov. Havas. List »Lah-« industrija« piše o sovjetskih zahtevah na Finske in pravi, da ne bo Rusije zadržala nobena stvar od zavarovanja severne obale ob Lednem morju. Finska se zagovarja, češ da grede sovjetske zahteve na račun njene suverenosti. To ni točno. Ko je hotela Finska utrditi Alandsko otočje, je zahtevala pomoč od švedske in pri tem ni mislila na kršitev svoje suverenosti.

NOVI NEMIRI V PRAGI

PRAGA, 17. novembra. Včeraj so našle že drugič demonstracije in razvili so se neredi v centru Prage. Dva demonstranta sta bila težko, 10 pa jih je bilo lahko ranjenih.

Francozi o vlogi naše diplomacije

PARIZ, 17. nov. Tudi francoski listi poročajo o razvoju položaja v jugovzhodni Evropi in poročajo, da igra pri sedanjih pomirjevalni akciji posebno vidno vlogo prav jugoslovanska diplomacija. Njej se je treba zahvaliti, da je bila odstranjena napetost med Madžarsko in Romunijo, a ona je sedaj na delu, da odstrani tudi napetost in nesoglasja med Bolgarijo in Romunijo, kakor jo je te dni med Bol-

garijo in Turčijo, in to tudi z angleško diplomatsko pomočjo. Pričakuje se celo, da se bo skupnemu pritisku Jugoslavije, Italije in Anglije ter vseh ostalih zainteresiranih balkanskih držav končno posrečilo rešiti tudi najtežje vprašanje, vprašanje vrnitve Dobrudže Bolgariji s strani Romunije. Vrnitev se bo pa odgodela do konca vojne.

Romunija se približuje sovjetski Rusiji?

CURIH, 17. nov. »Basler Nachrichten« poročajo iz Budimpešte, da tam z največjo pozornostjo zasledujejo zadržanje Romunije. Zdi se, da je treba pričakovati v najkrajšem času velikih sprememb. Napetost, ki je doslej vladala med Romunijo in sovjetsko Rusijo, je sedaj malo popustila. Tudi sovjetski tisk ne vodi proti Romuniji več prejšnje kampanje. Iz tega bi se dalo sklepati, da zmaguje v Bukarešti tista struja, ki želi sporazuma s sov-

jetsko Rusijo. Pomiritev med sovjetsko Rusijo in Romunijo bi pa imela velik vpliv na ves balkanski položaj. V tem primeru bi bilo zelo težko uresničiti načrte o nevtralnem bloku pod vodstvom Italije.

LONDON, 17. nov. Razgovorov o novi balkanski zvezi najbrže ne bo, ker so Turčija, Grčija in Jugoslavija odbile romunski predlog, ki ga je romunska vlada poslala pred desetimi dnevi.

Vojna se bo nadaljevala do skrajnosti

PARIZ, 17. nov. Havas. Pariški tisk piše o položaju, ki je nastal po Hitlerjevem odgovoru na mirovno pobudo iz Bruslja in Haaga. Velika Britanija in Francija bosta nadaljevali vojno toliko časa, piše »Petit Parisien«, dokler ne bo prenehal Tretji rajh obstajati. Nemčija lahko obračuna z Anglijo samo tedaj, če prej uniči francosko vojsko. »Figaro« spravlja Hitlerjev odgovor v primeru z onim, ki ga je dal 31. avgusta, češ, da je Poljska odbila pametne predloge Nemčije. Nemčija je vojno začela, ne more je pa dokončati, kakor bi to ona želela. »Petit Journal« zamerja Nemčiji, da je na tak način briskirala mirovni apel. Vsak je pričakoval, da bo odgovor vsaj pismen. »Ordre« piše, da se je po Berlinu sinoči razširila vest, da je Nemčija zdaj trdno odločena, streči angleško prevlado v svetu. List se vprašuje, kako mislijo Nem-

ci to svojo namero izvesti? Vsi listi so pa soglasni v tem, da je »ofenziva miru« propadla, vojno ofenzivo Nemcev pa pričakujejo tako Francozi kakor Angleži povsem mirno. Angleška in francoska vojska čakata na udarec, ki ga nemški generalni štab lahko izvede še pred zimo, če je res tako močan.

RIM, 17. nov. Stefani. Vsi listi naglašajo, da se je Nemčija po odgovoru na haško pobudo odločila voditi vojno do skrajnosti.

SELITEV NEMCEV IZ ESTONSKE

TALLIN, 17. novembra. DNB. Včeraj je zapustil pristanišče zadnji nemški parnik s 318 nemškimi izseljenci na krovu. Na vrsti bodo le še oni izseljenci, ki so morali svoj odhod v Nemčijo preložiti zaradi nujne likvidacije svojih poslov.

Strah pred kaosom po končani vojni

Glavno ozadje mirovnih pobud belgijskega kralja in holandske kraljice — Nemška grožnja za »skrajni primer«, ki potrjuje upravičenost strahu

HAAG, 17. nov. United Press. Na poučenem mestu izjavljajo, da je treba vzroke za belgijska in holandska mirovna prizadevanja iskati vse bolj kakor v strahu pred pustošenji, ki se lahko pričakujejo v primeru nadaljevanja vojne, v resni bojazni, da bo zmešnjava po končani vojni stokrat večja, kakor je bila l. 1918. Kaotični položaj bo pa prav tako katastrofalen za zmagovalce, kakor za premagance. Resnična zmaga bo po vsej verjetnosti pripadla tretjemu. Dasi se ta tretja stran ne imenuje izrecno, je vendar jasno, da je sovjetska Rusija. V interesu vseh malih nevtralnih držav je zato, da delujejo z vsemi svojimi močmi, da se prepreči kaotični konec vojne, ker bi gotovo tudi one postale žrtev. V neklih nizozemskih krogih zastopajo mnenje, da bi le reorganizirana Zveza narodov mogla po končani vojni izvršiti težke naloge, ki se bodo pojavile. Mislili se pa tudi na to, da bi se mirovna akcija

kljub dosedanjim neuspehom nadaljevala v novi obliki, ki bi nazadnje morda le dosegla uspeh.

BERLIN, 17. nov. DNB. Nemška diplomatsko-politična korespondenca piše, da so v govorih Halifaxa, Churchilla, Edena in drugih angleških ter francoskih politikov napovedani vojni cilji taki, da na las spominjajo na Versailles. Pri tem se pa pozablja, da se tedanja konjunktura ne bo nikoli več vrnila, ali pa da se bo v skrajnem primeru preobrnila v nekaj popolnoma drugega (!). Skupno vzeto, vsebujejo vse te izjave, skupaj z uradnimi odgovori na belgijsko-holandsko mirovno pobudo s strani Anglije in Francije neverjetno predpostavko, ki je Nemčija nikoli ne bi mogla osvojiti: To je: 1. pravica vmešavanja v notranje nemške zadeve, vključujoč tudi kompetence, da se postavljajo in odstranjujejo nemške vlade; 2. pravico nasilnega raz-

polaganja s teritorialnimi področji Nemčije, vključujoč odcepljanje nemške narodne posesti iz geopolitičnih in strateških razlogov; 3. obnavljanje v Versaillesu zamišljenih sovražnih barikad proti Nemčiji in 4. garancije, da se Nemčija nikoli več ne bo mogla vrniti v položaj, da bi se dvignila iz takega razkosanja in ponižanja. Versailleski doživljaj, ki je bil mogoč samo enkrat, se zdi, je ustvaril pri sovražnikih Nemčije nevarno noro predstavo o tem, kaj je mogoče pričakovati od Nemca. Iz tega sledi, da se bodo morala sedaj uporabiti drugačna sredstva, da se končajo take iluzije in obenem osvobodijo svet domišljije, da je mogoče razpolagati z deželami in narodi in da je mogoče vlade postavljati in odstranjevati. Skrajni čas je, da se zahodne otočne ali obalne sile primorajo do spoznanja, da nimajo nobene pravice ukazovati na tujih področjih.

Maribor, 17. novembra.

Nasprotniki v sedanji vojni se za enkrat bojujejo bolj s političnim in gospodarskim orožjem, kakor pa v krvavih bitkah. Drug o drugem vodijo točno evidenco o gospodarskem položaju nasprotnika, hoteč mu škodovati. Angleži skrbno proučujejo nemško vojno gospodarstvo in stalno objavljajo poročila o njem. Tako prinaša n. pr. ugledna angleška gospodarska revija »Economist« od začetka vojne v vsaki številki tedenski pregled nemškega gospodarstva.

Glavni problem nemškega gospodarstva v vojni je prekinitev mnogih prevažnih gospodarskih zvez Nemčije s tujino. Nemčija kot velika industrijska država z gostim prebivalstvom je nujno navezana na uvoz precejšnjega dela živil za prehrano prebivalstva in v še večji meri surovin, potrebnih za industrijo. Zaradi angleško-francoske blokade je sedaj odpadel nemški uvoz iz prekomorskih dežel, pa tudi velik del uvoza iz evropskih držav. Predvsem je seveda odpadel uvoz iz Francije in Anglije, pa tudi iz nevtralnih držav, kolikor ga je šlo v Nemčijo po morju ali preko Francije. Od vsega nemškega uvoza ga je bilo l. 1938 iz evropskih držav 54.5%, od izvoza pa v evropske države 69.8%. Od skupne nemške zunanje trgovine je bila udeležba nekaterih evropskih predelov in držav v zadnjih letih naslednja (v odstotkih):

	Uvoz		Izvoz	
	1933	1938	1933	1938
Podonavje, Balkan	4.7	11.9	3.2	13.2
Baltske države	1.1	1.6	0.9	1.6
Skandinavske države	7.5	11.2	9.5	12.8
Nizozemska, Belgija				
Švica	10.8	9.1	15.5	16.8
Italija	4.0	4.5	4.7	5.7
Rusija	4.6	0.9	5.8	0.6
Skupno nevtranci	32.7	39.2	39.6	50.7

Nemška zunanja trgovina s sedaj nevtralnimi evropskimi državami, ki prihajajo za nadaljnje trgovinske stike z Nemčijo še v poštev, je znašala tedaj približno dve petini uvoza in polovico izvoza l. 1938.

V zadnjih petih letih so nastale v nemški zunanji trgovini spremembe predvsem v Podonavju in na Balkanu, kjer je Nemčija zelo povečala svoj trgovinski promet, hoteč si v predvidevanju sedanjih dogodkov zagotoviti ta trg. Povečal se je tudi trgovinski promet Nemčije s skandinavskimi državami zaradi velikega porasta uvoza železne rude iz Švedske v zvezi z oboroževanjem. Zelo se je pa zmanjšal trgovinski promet z Rusijo.

Od lanskega trgovinskega prometa bodo Nemci najbrž odobrili večji del trgovinskega prometa s podonavskimi in balkanskimi državami, razen Turčije in Grčije, ki sta trgovino z Nemčijo zelo omejili. Baltske države bodo po zadnjih političnih sporazumih večino svojega izvoza usmerile v Rusijo. Promet skandinavskih držav z Nemčijo bo po angleških predvidevanjih precej reducirán zaradi blokade v Severnem morju. Precejšen del prometa Nemčije z Nizozemsko, Belgijo in Švico je bil tranzitnega značaja. Ta del prometa bo sedaj odpadel, ker angleško-francoska blokada prepušča v te nevtralne države samo blago, namenjeno konsumu teh držav, ne dovoljuje pa tudi nemškega izvoza posredno skozi te države. Povečala pa se bo nedvomno nemška trgovina z Rusijo. Po zadnjih pogajanjih se predvideva, da se bo rusko-nemška trgovinska izmenjava dvignila na višino, na kateri je bila pred nekaj leti.

To bi bila torej omejitev nemške zunanje trgovine, ki ima osnovo v političnih in prometnih razmerah. K temu se pa pridružujejo še gospodarski in trgovinski politični razlogi. Nemčija nima zlata in deviz za plačevanje uvoza. Vsega mora plačati s svojim izvozom, z blagom. Zaradi vojne nemška industrija nekaterih izdelkov ne bo mogla več dobavljati. Nemški gospodarski voditelji se sicer na vso moč trudijo, da bi vzdržali izvoz kolikor mogoče visoko. Navodila za nemško gospodarstvo glasijo, da imajo izdelki za izvoz isto nujnost, kakor produkcija za vojne namene — vsaj za sedaj, dokler ni velikih bojov —, potem prihajajo stroji za domačo porabo in šele na kraju produkcija za domači konsum.

Glede na tak položaj bi bilo nemškemu gospodarstvu zelo ustrezno, če bi se za nabavo potrebnih surovin moglo poslužiti vrednosti premoženja pripadnikov nemških manjšin v vzhodni in jugovzhodni Evropi, ki bi se preselile v Nemčijo. Zdi

Situacijsko poročilo sira Simona

LONDON, 17. nov. Namesto obolelega predsednika vlade Chamberlaina je podal včeraj tedensko poročilo v spodnji zbornici finančni minister sir John Simon. Od zadnjega poročila se je nanašala v mednarodne dogodke najvažnejša pobuda belgijskega kralja in holandske kraljice za mir. Odgovori in poročila na to akcijo so znana. Nemška vlada smatra po odklonitvi mirovnega predloga s strani Anglije in Francije zadevo za končano. Nemška vlada ni poslala obema suverenoma nobenega formalnega odgovora. Po razburjenju, ki je nastopilo v pričakovanju nemške invazije v Holandsko, je zavladalo pojevanje napetosti. Anglija ima odločne namene, spoštovati holandsko nevtralnost. Položaj zaveznikov se je v minulih dneh zelo ojačil; okrepil ga je še posebno novi zakon USA glede izvoza vojnega materiala. Manj zadovoljivo je stanje finskih pogajanj, obisk predsednika poljske

vlade v Londonu je pa pripomogel k skorajšnji organizaciji samostojne poljske vojske v Franciji. Povezanost s Francijo in dominioni se je z medsebojnimi obiski okrepila, velik napredek je dosežen v vprašanju dobave za vojsko na kopnem in na morju. Oboroženo spremstvo trgovinskih ladij bo pospešeno. Operacije na kopnem je oviralo slabo vreme, na morju so bile pa zajete štiri sovražne ladje in dve svoji so Nemci sami potopili. Z izjemo napada na Shetlandske otoke iz zraka ni bilo posebnih akcij, tudi ne žrtev. Angleški letalci so ponovno dokazali svojo hrabrost in sposobnost. V debati je major Attlee obžaloval, da je nemška vlada tako na kratko zavrnila haaški mirovni poziv. Vodja liberalcev Sinclair je posebej naglasil gospodarsko in finančno sodelovanje Anglije in Francije. Obe državi bosta tako »skupaj utonili ali pa skupaj plavali«.

Sovjetski pritisk tudi na Iran

CURIH, 17. nov. »Neue Zürcher Zeitung« poroča iz Londona, da je nesporno ugotovljeno, da zbirajo sovjeti na perzijski meji veliko število svojih čet. V Teheranu se opaža pri trgovinskih pogajanjih med sovjetsko Rusijo in Iranom velika nervoznost, ker igrajo pri tem glavno vlogo politični momenti. Ruski pritisk zasleduje posebne cilje, po katerih naj bi dobili sovjeti letalska oporišča v Iranu, a obenem naj bi Iran tudi usta-

vil vse dobave petroleja Angliji. Iranska vlada pa stoji na odločnem stališču, da ne bo popustila v nobenem vprašanju, ki bi utegnilo pomeniti kršitev njene suverenosti in nevtralnosti. Obenem pa žele seveda ohraniti tudi dobre odnose s sovjetsko Rusijo kot najbližjo sosedo. Na drugi strani se pojavljajo tudi tendence, da bi se Iran zaščitil s pristopom k turško-angleško-francoskemu paktu.

Rusi bodo zapustili Čangkajška

TOKIO, 17. nov. Tu so se pričela pogajanja med sovjetskim veleposlanikom Smetaninom in zunanjim ministrom Nomuro. Rusi pričakujejo, da bodo ugodno rešena vsa sporna vprašanja, ki so obstajala doslej med sovjetsko Rusijo in Japonsko. V zvezi s tem se zatrjuje, da je sovjetska Rusija pričela umikati tudi že svoje svetovalce, ki jih je imela pri Čangkajškovi kitajski vladi v Čungkingu.

List »Niši Niši« poroča, da je bilo doslej odpoklicanih že 18 sovjetskih svetovalcev.

TOKIO, 17. nov. Reuter. Poročajo, da se bodo definitivna sovjetsko-japonska pogajanja začela takoj, čim bodo dospela ruskemu poslanstvu iz Moskve posebna navodila o vseh nerešenih vprašanjih med obema državama.

Dogodki v zraku in na morju

BRUSELJ, 17. nov. Havas. Dve nemški letali sta krožila danes nad Liegejem. Belgijska eskadra lovskih letal jih je prisilila, da sta se vrnili.

GRENOBLE, 17. nov. Havas. Včeraj popoldne je neki nemški bombnik letel nad dolino Romanche.

LONDON, 17. nov. Letalsko ministvo je izdalo listo padlih pilotov. V listi je 33 imen.

LONDON, 17. novembra. Neka britska

trgovska ladja je bila potopljena na vzhodni afriški obali. Potopila jo je ena izmed dveh nemških križark »Deutschland« ali »Admiral Scheer«.

LONDON, 17. novembra. Francija in Velika Britanija sta poslali svoje najhitrejše vojne ladje na Atlantik, da uničijo nemški križarki »Deutschland« in »Admiral Scheer«, ki sta edini nemški ladji na morjih, razen podmornic. Ena nemška križarka plove ob afriški vzhodni obali.

Sovjetska mislija na Češkem

PRAGA, 17. nov. Kakor se zatrjuje, bo prišla sem kmalu sovjetska trgovinska delegacija, ki se bo pogajala o ureditvi trgovinskega prometa med sovjetsko Rusijo in Češkimi protektoratom. Ta obisk je bil pripravljen ob priliki sovjetsko-nemških pogajanj v Berlinu, pri katerih so sodelovali tudi češki strokovnjaki. Delegacija bodo sestavljali člani misije, ki se mudi sedaj v Londonu.

Lord Lloyd v Romuniji

BUKAREŠTA, 17. novembra. Stefani. V zvezi z obiskom lorda Lloyda, predsednika British Councila, se izve, da je imel važna posvetovanja z mnogimi uglednimi romunskimi osebnostmi o kulturnem sodelovanju Romunije z Veliko Britanijo. O bližnjih romunsko-angleških trgovinskih pogajanjih še niso izdane podrobnosti.

se pa, da tudi to ne bo prineslo pričakovanih koristi. Države v vzhodni in jugovzhodni Evropi so siromašne na kapitalu in bi torej velike vrednosti premoženja nemških manjšin niti plačati ne mogle. Morda bi del vrednosti mogle zbrati na domačih denarnih trgih z notranjim posojili, glede na slabo kreditno in varčevalno moč teh držav bi pa te vsote nikakor ne mogle biti znatne. Kako problematični so taki meddržavni prenosni vrednosti, najbolj kaže primer nemških reparacij. Bogata in razvita industrijska Nem-

DVAJSET LET HORTHYJEVEGA VLADANJA

BUDIMPEŠTA, 17. novembra. Stefani. Parlament je današnje sejo posvetil 20-letnici vkorakanja Horthyja v Budimpešto na čelu nacionalističnih oddelkov. Horthyju so bile prirejene tople manifestacije. Parlament mu je poslal posebno zahvalo.

AL CAPONE ZNOREL

BALTIMORE, 17. novembra. Policijska straža je bila sinoči pojačana pred bolnišnico za slaboume, kjer je začel divjati bivši razbojnik in vodja gangsterjev Al Capone. »Državni sovražnik št. 1« je na umu težko obolet ter ni več izgleda zanj. V bolnišnico je bil prepeljan po 7 letih, 6 mesecih in 15 dneh ječe.

Mariborska vremenska napoved: Spremenljivo in oblačno ter vetrovno. Včeraj je bila najvišja temperatura 11.3, danes najnižja 2, opoldne 14.6.

čija je odplačevala dejansko mnogo manjše vsote, kakor so jih predpisali na mirovni konferenci. Večjih vsot tudi ne bi bila zmogla, čeprav bi jih hotela plačati, kar je pač gospodarsko nemogoče.

Da zavaruje svojo zunanjo trgovino in zagotovi uvoz potrebnih surovin v obsegu, ki ji ga razmere dopuščajo, je Nemčija v zadnjem času vodila in deloma še vodi trgovinska pogajanja z državami na jugovzhodu in severu Evrope, posebno seveda pa z Rusijo.

Domači zapiski

Novi imenovani senatorji

V imenu Nj. Vel. kralja z ukazom kr. namestnikov so na predlog ministrskega predsednika imenovani za senatorje: dr. Dragoljub Arandjelović, univ. prof. v Beogradu; Jovan Aleksić, načelnik minist. prosvete; dr. Srgjan Budisavljević, minist. za socialno politiko; Aleksander Vasić, ekonom iz Krčme; dr. Paja Vujević, odvetnik iz Sombora; Sreten Vukosavljević, drž. podtajnik v pok.; dr. Milan Gavrilović, publicist iz Zagreba; dr. Vasa Glušac, gimn. direktor v pok. iz Banje Luke; dr. Jakov Grgorić, odvetnik iz Livna; Sima Eraković iz Tuzle; Jeremija Živanović, bivši ban iz Beograda; Boško Željkić, bivši poslanec iz Bosanske Krupe; dr. Peter Zec, zdravnik iz Gospića; Vlada Ilić, bivši župan Beograda; dr. Hamdija Karaman, minist. v pok. iz Sarajeva; dr. medovčić, min. v pok. iz Zagreba; Anton Korošec, bivši predsednik senata; Avgust Košutić, inženir iz Zagreba; dr. Juraj Krnjević, odvetnik iz Zagreba; dr. Džafer Kulenović, min. za gozdove in rudnike; dr. Fran Kušovec, minist. v pok.; dr. Dimitrije Magerašević, min. prosvete na razp. iz Zagreba; Božidar Maksimović, prosvetni minist. v pok.; Peter Martinović, general v pok. s Cetinja; dr. Vladko Maček, podpredsednik vlade; Antun Mihalović, bivši ban iz Kerestince; Mladen Ostojić, prota iz Zirovca; Peter Pešić, izredni poslanik v pok., Beograd; dr. Kosta Popović, bivši poslanec iz Sombora; dr. Lazar Popović, vseuč. prof. iz Zagreba; dr. Jakša Račić, zdravnik iz Splita; dr. Miloš Rasković, zdravnik iz Vrnjačke banje; dr. Josip Smodilak, zdravnik iz Splita; Krsta Strezović, bivši poslanec iz Resna; dr. Ivo Tartaglia, bivši ban v Splitu; Dragiša Cvetković, predsednik min. sveta in dr. Nelko Čingrija, odvetnik iz Dubrovnika.

Vilder o sadovih sporazuma

Po povratku iz Beograda je Vilderski napisal v »Novi Riječki list« članek, v katerem pravi med drugim: »Ne smemo pozabiti, da stvari, ki se na Hrvaškem, naletijo na drugo odmev v Beogradu. Kar zveni v Beogradu po desetletju potlačenosti kot samozvest, smatrajo v Beogradu za drznost, prepotenco. Takšni so Slovani! Trgati smo. Mi smo v Jugoslaviji edini, ki smo s sporazumom med Srbi in Hrvati izvedli resnično slovansko delo. Nismo se spili, temveč pomirili. To je slovansko in hrvaško delo! mi je dejal neki odlični čuvati. In to delo moramo negovati. Čuvati. Zdaj je treba pokazati modrost in ljubeznost na obe strani. Nikjer, ne pri vladajočih, ne pri onih v opoziciji ne obstaja namera, da se to, kar je ustvarjeno, ruši. Skrb je le za to, kar naj sledi. Posebno zaradi vedno težje mednarodne ne situacije. Volitve se omenjajo. Vsi so pa složni, da je treba pripraviti tudi volilno razpoloženje. Tudi se ne sme stvariti tak volilni red, da bi v njem nastala strankarska nadvlada. Iz malega potresa v notranjosti države, s katerim se je izpremenila dosedanja državna koncepcija, se občuti potreba dela za jačjo povezanost vseh delov, za močnejše izpolnjevanje solidarnosti. To nam je zdaj najvažnejši problem.

Odlikovanje senatorja Smodela

Ob priliki 60-letnice rojstva je prejel senator Franc Smodel, ki je koroški rojak, odlikovanje reda sv. Save I. stopnje za njegovo narodno delovanje.

Naš diplomatski poraz

Koroški plebiscit pomeni za nas v prvem redu diplomatski poraz. Mi smo morali pristati, da so se od Koroške odvojili najprej vsi kompaktno naseljeni slovenski kraji in priključili Jugoslaviji brez plebiscita (Mežica, Jezersko). Tudi druga diplomatska pogreška za nas je bila priključitev velikovškega okraja k glasovalni coni. Za Jugoslavijo je bilo oddanih 15.279 glasov, za Avstrijo več. Od tega viška je bilo samo v velikovškem okraju 5726 glasov. Južno od Drave, kjer je dobila Jugoslavija večino, živi nad 50.000 Slovencev. Taktična pogreška nam jih je ugrabila, piše »Ravnopravnost«.

Novice

Pasivna postavka našega gospodarstva

Zaslugek sezonskih delavcev ne odtehta škode, ki jo trpimo doma

Posamezno in v večjih ter manjših skupinah, se vračajo letos naši sezonski delavci, večinoma Prekmurci ter z Murskega polja in Slovenskih goric, s sezonskega dela v domovino. Večji transporti so najavljeni v najkrajšem času.

Problem sezonskega dela naših šibkejših slojev široki naše ožje domovine, posebno pa Prekmurja, Murskega polja in Slovenskih goric, je pereč problem našega narodnega gospodarstva. Nastane vprašanje, kako to, da prav iz teh pokrajin, posebno pa iz Prekmurja, gre toliko delavcev na sezonsko delo v tujino. Saj je znano, da gre samo iz Prekmurja letno 7000—8000 ljudi v tujino. Kje je iskati vzrok temu begu v tujino? Znano je, da so bila pred vojno v Prekmurju velika fevdalna posestva, ki so pritegnila vse razpoložljive delovne moči. Naša agrarna reforma je ta posestva razlástila in razkosala, na žalost dokaj nespretno. Oni, ki prej niso imeli zemlje, so jo sedaj dobili in celo po tri ali štiri kose je dobil vsak, a vsak kos drugje. Dolgoletna želja po zemlji se je izpolnila, a te zemlje je premalo za številno prekmursko družino. Ti srečni ljudje, ki so dobili zemljo, niso imeli ne gnoja, ne orodja, ne živine in ne semen, poleg tega pa so izgubili stalen zaslužek na veleposestvih.

Če bi agrarno reformo takrat izvedli strokovnjaki, ki so poznali razmere v Prekmurju in tudi psiho tamošnjega pre-

bivalstva, bi se to delo ne izvršilo tako neekonomsko in shematično. Prekmurec ljubi svojo zemljo, če jo ima je ne da iz rok, njegova ljubezen do zemlje nam je lahko kot vzor, zato bi se mu moralo dati toliko zemlje, da bi se lahko preživljal. Znano je, da so že premišljevali, da bi naše Prekmurce naseljevali v obmejne kraje, kjer bi s svojo ljubeznijo do zemlje držali in čuvali našo posest pred odtujitvijo.

To je glavni vzrok beganja v tujino. Je pa še drugi, ki prihaja posebno v poštev pri mlajših, in sicer v vseh krajih naše ožje domovine. To je duh časa, ki ustvari v mlajšem človeku neko hrepenenje po tujini. To beganje v tujino ima za nas dalekosežne posledice. Letos je v Prekmurju, na Murskem polju in tudi drugod primanjkovalo delavcev. Kmet ni mogel dobiti hlapcev, ne dekel. Delo so

opravljali z nedoletnimi otroki, ali pa so si najemali delavce iz Hrvaške in od drugod. Tem delavcem se je imenitno godilo, dočim so naši delavci v tujini stradali in se vračajo sedaj kot berači.

Če pogledamo in primerjamo vso to idejno, moralno, zdravstveno in gospodarsko škodo, ki jo povzročajo naši sezonski delavci posredno in neposredno v domovini, in pa denar, ki ga po uradni statistiki prinesejo semkaj, vidimo pri tem velik minus za naše narodno gospodarstvo.

Kljub temu da je Prekmurje gosto naseljeno, in da vlada tudi drugod beda, bi se ta problem sezonskega dela lahko rešil na drug način, vsekakor pa tako, da bi ti ljudje ostali doma in pomagali doma pri izgradnji in pri napredku našega gospodarstva.

Gozdni servituti v Rušah

Za časa vladanja cesarice Marije Terezije je dobilo 25 ruških posestnikov privilegirano pravico do 36 m² bukovih drv, katere so si morali v gozdu sami posekati. Ta gozd se je nahajal na Pohorju v bližini Sv. Aneha. Ker so kmetje iskali vedno bolj v bližini najlepša drevesa, ter po sečnji pustili v gozdu veliki nered, za kar je odgovarjal lastnik gozda, falski graščak, je ta pred petdesetimi leti gozd razdelil na 25 de-

lov tako, da je dobil vsak posestnik 9 oralov zemlje.

Leta 1889 je geometer Pokorny merjenje dokončal ter se je gozd v jeseni razdelil. Zadnja desetletja so kmetje imeli iz servitutnih gozdov precejšnje koristi. Nekateri servituti so še v dobrem stanju, ostale pa bo treba posaditi, oziroma goličave pogozditi tako, da bo ostal ta predel severnega Pohorja vedno zelen, kar bo koristilo potomcem. I. J.

Ogenj uničil domačijo

Sv. Jurij ob Ščavnici, 16. nov. V četrtek okrog 2. ure zjutraj je nastal v vasi Jamna—Sv. Jurij ob Ščavnici iz do sedaj še nejasnih vzrokov požar pri posestnici Ani Krambergerjevi. Zgoraj je 50 m dolgo gospodarsko in stanovanjsko poslopje, perutnina, seno, slama, listje, nekaj zrnja in skoraj vsa moka, ki jo je pred dnevi pripeljal od mlinarja domači sin. V kolikor so spodnji deli stavbe ostali, so zelo poškodovani in zahtevajo temeljitega popravila. Požrtvovanosti domačih gasilcev, posebno Domanjka Rudija, Korošak Lovra, Preloga Joška in tudi drugih, se je zahvaliti, da je bila rešena živina in da požar ni uničil vsega. Preti, da je nevarnost, da

se ogenj razširi tudi na poslopje sosedov, kar pa se je posrečilo z brizgalnimi preprečili. Pri požaru so sodelovala gasilska društva Sv. Jurij ob Ščavnici, Okoslavci in Bolehnečci, zadnja s svojo motorno brizgalno. Škoda znaša najmanj 60 tisoč din, posestnica pa je zavarovana le za nekaj nad 10.000 din pri Zedinjeni zavarovalnici. Posestnico je požarna nesreča v tem času občutno prizadela in v upanju na pomoč dobrih sosedov in vseh prebivalcev kraja, ki gotovo ne bo izostala, ker dobrosrčnost teh krajev je znana, bo skušala poslopje zgraditi in popraviti. Sumi se, da je bil ogenj zlonamerno podtaknjen.

SMRT ZARADI MIŠJEGA STRUPA

V Gomilici v Prekmurju, kjer so se zaredile poljske miši, so kmetje nastavliali strup in z njim uspešno pokončevali nevarno nadlogo. Mišji strup je te dni terjal tudi človeško življenje. Posestniški sin Alojz Muhlenik je v omari našel košček tega strupa, ki ga je pomotoma pojedel. Mladi kmet je v silnih mukah izdihnil.

o Težkoče zaradi dobave bencina. Naša pogažanja z Romunijo glede dobave bencina so našle na težkoče, ker zahteva Romunija plačilo delno v devizah, delno pa s kompenzacijami. Ker pa lahko dobimo za kompenzacijske proizvode povsod plačilo v devizah, bomo najbrže kliring z Romunijo ukinili in bencin plačevali z devizami.

o Za popravilo ceste Maribor—Ptuj so se zavzemali zborniški svetniki na plenarni seji Zbornice za TOI.

o Zastrupljene prašičke sta ukradla in jedla siromašna zakonca Leopold in Marija D. v Dolnjih Radovljah pri Krškem. K sreči so orožniki mrhovino še pravočasno zaplenili, ker bi bila sicer zakonca podlegla zastrupljenju.

Še o tragičnem dogodku v Logarovcih

Dodatno k našemu poročilu o uboju v Logarovcih dne 7. nov. poročamo še sledeče:

V poročilu se nam je vrnila neljuba pomota, ki je izzvenela tako, da je bil pokojni Jureš Franc znan razboritež in alkoholik. Poudariti smo nameravali, da so znanzi razboriteži in alkoholiki povzročili dejanje, katere nedolžna žrtev je postal pokojni. Ker je dopis vsled te neljube pomote izzvenel nekako neugodno in bi padla na Jurešovo rodbino,

Celje

c „O kulturi slovenskega jezika“ bo v soboto, 18. t. m., ob 20. predaval v mali dvorani Narodnega doma v Celju prof. g. Jakob Solar iz St. Vida nad Ljubljano. Predavanje se bo vršilo pod okriljem pododbora prof. društva v Celju.

c Sestanek vseh slavistov iz Slovenije bo v nedeljo, 19. t. m., ob 10. dopoldne v zbornici Drž. realne gimnazije v Celju.

c Mestno gledališče. V sredo, 22. t. m., ob 20. uprizorijo člani mariborskega Narodnega gledališča veselejšo v šestih slikah „Neopravičena ura“. Spisal S. Bekefi, režira Jože Kovčič.

c Zbor sokolskih prosvetarjev bo v nedeljo, 19. t. m., ob 9. dopoldne v Narodnem domu v Celju. Po poročilih bo volitev župnega prosvetarja, končno pa bo obravnavan še delovni načrt in stavljeni razni predlogi.

c Pogodbena uradniško mesto na mestnem poglavarstvu v Celju je dobil abiturient g. Goršek Stanko iz Teharja.

c VII. oddelek — zaščitni oddelek se je organiziral na celjskem mestnem poglavarstvu. Njegovi prostori so v pritličju v dvorišni sobi. Oddelek se deli v odsek za splošno zaščito, odsek za zaščito dece in odsek za tehnično zaščito. Temu odseku so dodeljeni strokovnjaki poleg drugega uradništva.

c Krajevna Unija za zaščito dece se je ustanovila v Celju. O važnosti Unije je govoril tajnik banovinskega odbora g. Jagodič iz Ljubljane. Na obnem zboru je bil izvoljen poseben odbor za zaščito dece v slučaju vojne.

c Dva tisoč sadnih dreves je kupila Sadjarska podružnica v Mozirju in jih daje svojim članom, pa tudi drugim sadjarjem v Savinjski dolini.

c Umrla sta v javni bolnišnici 10 letna hčerka skladateljica Angela Kmetičeva iz Trzšca pri Rog. Slatini in 76 letni kočar Franc Cigale iz Potoka pri Rečici ob Savinji.

c S steklenico je udaril po glavi na Sp. Hudinji pri Celju cinkarniški delavec Pavel Vrhovšek 31 letnega dninarja Henrika Mastnaka iz Poti na Rakovo Jelšo. Prizadejal mu je težke poškodbe. Prepeljali so ga v celjsko bolnišnico.

Ptuj

p Davica. V vlažnem jesenskem vremenu se običajno pojavlja davica. V tukajšnji okolici je že dosti otrok zbolelo za davico. Ne sluteč nevarnosti, jih starši večkrat prepozno pripeljejo v bolnišnico. Letos je tudi več primerov vnetja možganske mrene.

p Sokolska akademija. Ptujski Sokol pripravlja akademijo za 1. december, da proslavi kot običajno vsako leto praznik Zedinjenja. Ob tej priliki bo slovesna zaprtega novih članov v „Mladiki“. Akademija z bogatim sporedom pa se bo vršila v Mestnem gledališču.

p Silšica iz idiličnih Haloz. Neki haloški kočar v bližini Leskoveca se je pritoževal tako: „Že tri tedne nisem videl dinarja. Letošnje vino mi je bilo zarubljeno. Kaj drugega nimam ničesar prodati. Zena, ki je preveč garala, je morala v prerani grob. Zapustila mi je pet lačnih malčkov. Vsi smo malodane nagi in bosi. Kmalu bo prišla v te zapuščene bregove huda zima in mi ne bomo imeli kaj jesti. To me tlačí vedno huje, da ne morem več spati. Zaman si razbijam glavo, kako bi našel izhod.“

Nevzdržne telefonske razmere v Celju

V Celju se že nekaj let razpravlja o obupnih telefonskih razmerah. Že nekaj let sem se Celju tudi obljubila avtomatska telefonska centrala, ki je za uspešnejši gospodarski razvoj kraja, v katerem sta trgovstvo in industrija zelo močno razvita, nujno potrebna. Telefonske prilike so v Celju zadnje čase postale obupne in naravnost nemogoče. Služba sta v centrali do nedavnega opravljali dve uradniški moči, sedaj so dodelili še enega novince, kar pa je še

vse premalo. Telefonski naročnik dostikrat razmišlja, ali bi zahteval številko, ali bi se raje peš napotil k stranki, s katero bi rad telefonsko govoril, ker bi v mnogih slučajih tako svoj cilj preje dosegel. Želeli bi bilo, da bi se že pristopilo h gradnji avtomatske telefonske centrala, obljub je bilo menda že dovolj. Ne samo iz gospodarskih, tudi iz tujakoprometnih prilik se s tem ne sme več odlašati.

o Na ciganski svatbi v gozdu pri Nadgorici blizu Ježice je v prepiru do smrti zabodel cigane Cene Hudoroviča cigana Marka Hudoroviča, ki je kmalu izkrmavel. Ubijalec je pobegnil.

Iz Prlekije

Velike komedije zaradi novega voznega reda. Zaradi novega voznega reda so nastale, posebno na progi Radgona—Ljutomer, silne zmešnjave. Popoldanski vlak, ki ima zvezo za Maribor, pride v Ljutomer že ob 13.36 in morajo potniki čakati do 15.47 na zvezo naprej. Glede pošte so sedaj uredili, tako da pride pošta že z jutranjim vlakom, ki pride v Radgona že ob 6.51, vendar naši ubogi dijaki nimajo nobenega vlaka. Vsi prebivalci Murskega polja željno pričakujejo upostavitve prejšnjih rednih zvez, kakor so to najavili že nekateri listi.

Dobrodelno akcijo v prid revni deci za božičnice v našem srezu je organiziral odsek učitelje pod okriljem JUU za Ljutomerski okraj pod vodstvom agilne učiteljice gđc. Potočnikove. V vsaki vasi se vrši nabiralna akcija z namenom, da se zberejo sredstva za obdaritev najrevnejših naših šolarjev.

Ne pozabi naročnine!

Slabe avtobusne in poštne zveze v Prekmurju

Po novem avtobus. voznem redu, ki velja od 2 XI., je odpadla na progi Rogoševci - Murska Sobota - Dolnja Lendava v večini dni med tednom druga vožnja. Sedaj vozi redno avtobus le zjutraj 6.15 iz Rogoševca in pelje točno opoldne iz Sobote zopet nazaj v Rogoševce. He ob sredah, petkih in sobotah vozi dvakrat na dan ter pelje iz Rogoševca ob 13.25 — privozi ob 14.30 v Soboto. Iz Sobote pelje ob 16. in pride ob 17.05 v Rogoševce. Tako je sedaj zveza s popoldanskimi vlaki za vse, ki prihajajo iz ormoške strani le 3krat na teden. Že v kratkem razdobju, odkar je uveden nov vozni red, se je pokazalo, da je le ena redna vožnja na progi Rogoševci - Sobota popolnoma nezadostna. Ne samo, da zadostuje le onim, ki lahko uredijo v

Soboti vse že dopoldne, nikakor ne odgovarja potrebam potniškega prometa z ozirom na železniško zvezo. Največ ljudi pripotuje s popoldanskim vlakom, ki ima tudi najugodnejše zveze s Slovenijo in ravno ta nima redne zveze. S tem vlakom prihajajo in bodo kmalu v velikem številu prihajali sezonski delavci iz tujine. Dobili so te dni polovično vožnjo za povratek z avtobusom, ne bodo se je pa mogli poslužiti, če nočejo čakati v Soboti do drugega dne. Preostane jim edino draga vožnja s taksijem. Proga Rogoševci - Sobota je med vsemi prekmurskimi avtobusnimi programi najrentabilnejša in ima največ potnikov. Če sta potrebni dve redni avtobusni vožnji na progi Sobota - Beltinci - Dolnja Lendava, kjer potuje manj potnikov, bi bili v

Rogaševce potrebni še bolj.

Sedanji vozni red na progi Sobota - Beltinci - Dolnja Lendava je prinesel vsemu prebivalstvu na črenovskem pošttem področju neugodne poštne zveze. Jutranja pošta za Črenovce prihaja z vlakom in jo prevzema beltinski poštni urad. Nato pa mora čakati več kot pet ur do avtobusa, ki gre iz Beltincev ob 13.32! Tako pride na črenovsko pošto n. pr. „Večernik“ šele popoldne! Razdalja med beltinsko in črenovsko pošto znaša pri tem komaj 5.4 km! Prej je prinašal pošto v Črenovce poštni sluga. Tudi zdaj bi bilo potrebno, da jo prinaša naprej sluga ali pa naj se vozni red avtobusa izpremeni.

Maribor

Osebne doklade drž. upokojencem okoliških občin

O tem vprašanju se je v preteklih mesecih že mnogo govorilo in pisalo, toda radi nasprotujočih si vesti, zlasti v zadevi »zaslug« — še vedno ni popolnoma razčiščeno in jasno.

Odmera draginskih doklad temelji na uredbi o osebni in rodbinski dokladi državnih uslužbencev in uredbi o osebni in rodbinski dokladi državnih upokojencev.

Aktivnim državnim uslužbencem se odmerja osebna doklada po kraju, kjer ima urad svoj sedež, a državnim upokojencem pa po kraju bivališča. Tako je n. pr. davčni uradnik, ki je stanoval v okolici mariborski tik periferije mesta Maribor, dobival osebno doklado po drugem drag. razredu, a z upokojitvijo se mu je takoj odmerila oseb. drag. dokl. po 3. kraj. drag. razr., — čeprav ni izpremenil svojega bivališča, — ker so pač mariborski okoliški kraji bili do sedaj uvrščeni v 3. drag. razred in se je kot meja med obema drag. razredoma smatrala politična meja. Tako se je menda brez ugovora prakticiralo do danes.

Če pa se v citirani paragraf poglobimo, tedaj pridemo do prepričanja, da tvori v mestih mejo med dvema drag. razredoma: meja gradbenega okoliša; nadalje, da razločujemo mestni ožji in mestni širši gradbeni okoliš, ter da tudi širši gradbeni okoliš spada v mestni višji draginski razred.

Tudi Maribor ima ožji in širši gradbeni okoliš. V širši gradb. okoliš spadajo kraji: Kamnica, Košaki, Krčevina, Pekre, Pobrežje, Radvanje, Stenci in Tezno. Ti kraji so se že skladno z odlokom banske uprave v Ljubljani priključili stavbenemu okolišu mesta Maribor.

Državnim upokojencem bivajočim v teh krajih, pripada potemtakem osebna drag. doklada po drugem drag. razredu; sedveda tudi vsem aktivnim nameščenim v teh krajih nahajajočim se uradov, kakor n. pr. šol, žel. postaj, pošt.

Na osnovi teh dejstev sta učitelj Džura iz Radvanja in šol. upravitelj Tušak iz Tezne lani meseca oktobra vložila prošnji pri banski upravi v Ljubljani. Tušakova prošnja je letos potom ministrstva prosvete in ministrstva financ dospela na mariborski gradbeni urad v izjavo. Po ugodni rešitvi gradbenega urada se je slednjič vsem učiteljem in menda tudi drugim prizadetim imenovanih krajev priznala in nakazala osebna doklada po drugem draginskem razredu.

Po informacijah, ki so jih dobili na Teznu, so potem tudi posamezni državni upokojenci iz omenjenih krajev — začeli na Dravsko finančno direkto v Ljubljani vlagati prošnje za nakazilo višje oseb. drag. doklade.

Da bi se rešitev teh prošenj dosegla, je prosil mariborski poverjenik Banovinskega društva državnih in samoupravnih upokojencev v Ljubljani Ogorelec, to društvo za intervencijo. Banovinsko društvo je storilo potrebne korake in obljubilo nadaljnjo pomoč.

Finančna direktoja bo prizadetim (enako kakor banska uprava aktivnim državnim uslužbencem, službujočim v navedenih krajih) priznala in izplačala razlike v osebni dokladi za ves čas od 1. oktobra 1935 dalje, t. j. odkar velja uredba o

osebni in rodbinski dokladi drž. uslužbencev od 19. septembra 1935. Razlike za čas od 1. aprila 1939 dalje se bodo izplačale že v teku novembra, za minula proračunska leta se pa bodo izplačale, ko bo dokončan predpisan postopek za likvidacijo državnih obveznosti iz prejšnjih proračunskih let.

Iz gornjih izjavanj je posneti sledeče: Višjo osebno draginsko doklado drž. uslužbencem in upokojencem v omejenih krajih mesta Maribor sta izposlovala dva učitelja iz Radvanja in Tezne; ljubljanska upokojeniška organizacija je posredovala, da se je upokojencem osebna

doklada začela nakazovati v razmeroma kratkem času. Osebne doklade po II. krajevnem draginskem razredu se bodo nakazovale vsem prizadetim in torej nikomur ni treba vlagati prošnje.

Glede izplačevanja razlik pa bo interveniralo ljubljansko društvo upokojencev, če bo potrebno. Tisti ki so prosili za priznanje osebne doklade po II. drag. razredu, naj vložijo tudi prošnjo za izplačilo razlike od 1. VI. 1932 do 30. IX. 1935. Prošnji bo treba priložiti potrdilo mariborskega gradbenega urada. Prošnje se lahko oddajo tudi v Vrbanovi 19, kjer se dobe tudi vsa zadevna pojasnila.

Na trgu je sedaj red

Na trgu vlada sedaj red. Zelenjadni oddelek je ločen od sadnega, mlečnega in perutninarskega. Sedaj imajo prodajalke dovolj prodajnih miz, dočim so se prej skoraj vsak dan morale trgati zanje. V tem pogledu je bil načrt g. inž. Večerjeviča zelo umesten in so mu zlasti prodajalke na trgu zelo hvaležne. Gospodinje imajo sedaj na trgu lep pregled nad vsemi stvarmi. Med posameznimi oddelki so prehodi, ki jih prej ni bilo in so morale gospodinje premeriti vso tržnico po dolžini, če so hotele priti do prodajalke na drugi strani.

Kakor povsod, je tudi na trgu zavla-

dala draginja. Prodajalci so spretno izrabili vse prilike in skušali kar najbolje vnovečiti svoje pridelke. Javnost ne ugovarja povišanju, če ima od tega korist kmet sam, ker ta je zaslužka vprav letos še posebno potreben, vendar imajo večji del koristi od povišanja razni prekupevalci, ki kupujejo na kmetih mleko, jajca in razne deželne pridelke po nizkih cenah, prodajajo pa jih s precejšnjim dobičkom. Zato bi bilo umestno, če bi tržno nadzorstvo vodilo evidenco, kdo prodaja na trgu lastne pridelke in kdo tuje.

Tekstilnim delavcem so povišali mezde

Z ozirom na povišanje cen življenjskih potrebščinam so na seji Zveze tekstilnih industrijalcev dne 3. t. m. sklenili, da se vsem tekstilnim delavcem v Sloveniji povišajo mezde za 10 odst. To povišanje je stopilo že 6. t. m. v veljavo in dobivajo tekstilni delavci začasni pribitek, ki jim bo znatno olajšal položaj. Vsa slovenska javnost je pozdravila raz-

umevanje tekstilne industrije, ki je na lastno iniciativo povišala prejemeke svojih delavcev. Sedaj se zanimajo za povišanje mezd tudi delavci ostalih industrijskih panog. Za 10 odst. pribitek se bore delavci lesne, železarske, milarske in druge industrije in prepričani smo, da bodo tudi njihovi delodajalci sledili zgledu tekstilne industrije.

HRVATSKI KAZNJENCI PREMEŠČENI IZ MARIBORSKE KAZNILNICE

Po prenosu kompetenc od pravosodnega ministrstva na banovino Hrvatsko bodo izmenjeni tudi kaznjenci. Iz mariborske kaznilnice bodo premeščeni v Stari Gradsko in Lepoglavo vsi kaznjenci, ki so bili obsojeni na Hrvatskem. Obratno pa bodo iz obeh omenjenih hrvatskih kaznilnic prestavljeni v Maribor slovenski obsojenci.

PROMETNA NESREČA NA TRŽAŠKI CESTI

Na Tržaški cesti je povozil neki tovorni avtomobil 36-letno posestnikovo ženo Jožefo Lozejevo iz Radvanja, ki se je vračala iz mesta proti domu. Ženska je zadobila po telesu več nevarnejših poškodb ter je prišla v bolnišnico.

MOTOCIKLIST POVOZIL ŠOLARKO

V Selnici ob Dravi se je zgodila težka avtomobilska nesreča, ki jo je zakrivil neki brezvestni motociklist in katere žrtev je postala 8-letna posestnikova hčerka Katarina Urbasova. Katarina Urbasova se je vračala iz šole med drugimi šolarkami. Znenada pa je privozil skozi naselje s precejšnjo naglico neki motociklist, podrl šolarko, ji presekaj z vo-

zilo glavo na temenu in jo težko no tranje poškodoval. Ranjenega otroka je prinesel oče v bolnišnico, za motociklistom, ki je po nesreči pobegnil, pa poizvedujejo orožniki. Upajo, da ga bodo kmalu imeli, ker so si mimoidoči zapomnili številko motorja.

m Ljudska univerza. Današnje predavanje dr. Iva Pirca, ravnatelja Higienkega zavoda v Ljubljani je odpovedano in preloženo na december. V petek, 24. t. m., predava dr. Ljudmil Hauptmann o temi »Revolucija in militarizem«.

m Na nemški meji v Špilju so morali vsi potniki izstopiti iz brzovlaka, da so jih nemške oblasti preiskale. Nemške potnike so zadržali, inozemci pa so lahko nadaljevali vožnjo. Vlak je imel zaradi tega precejšnjo zamudo.

m Tlakarji so končali s tlakovanjem Pobreške ceste med Tržaško cesto in Kralja Petra trgov. Potrebno bi bilo, da se tudi ostali del ceste, ki je močno razoran, uredi in popravi.

m 100 let bo sedaj mir na stolpu mariborske stolnice, ker so ga sedaj tako temeljito popravili. Streha na stolpu je bakrena, kakor je bila pred vojno.

m Zaradi nameravane sestrine poroke je pri Sv. Ani v Slov. gor. posestnik S. streljal na svojo sestro, vendar je ni zadell. Nato je segel po požaru in z njim zamahnil proti sestri. V tem trenutku pa se je postavila med njiju mati, ki je dobila zabodljaj. Prepeljali so jo v bolnišnico.

Dr. Mihael Stajanko

Včeraj popoldne je v mariborski bolnišnici nepričakovano umrl 52-letni znani odvetnik dr. Mihael Stajanko. Pokojnik je bil iz znane Vogrinčeve rodbine v ljubljanskem okraju. Leta 1926 je prevzel Stajanko odvetniško pisarno po pokojnem dr. Pipušu. Postal je popularen zaradi pristne prleške šegavosti. Bil pa je tudi zelo dober jurist. Pogreb dr. Mihaela Stajnka bo jutri ob pol 16. na pobreškem pokopališču.

m Tovorni avto čez hišnico. Pred košaško opekarno je povozil neki tovorni avto hišnico Julijano Roškarjevo iz Krčevine ter ji zlomil roko in jo teže poškodoval po glavi.

m Dvoje ukradenih koles. Včeraj je neznanec odpeljal izpred neke gostilne na Betnavski cesti kolo »Peugeot« z ev. št. 21948. Irigovskemu pomočniku Leopoldu Asingerju; kolo je bilo ukradeno tudi elektro-montexu Mr. Inu Frasu iz dvorišča v Slovenski ulici 24. Ukradeno kolo je znamke »Brandenburg« z ev. št. 21948.

m Svojo ženo je na Kralja Petra trgu s pestjo tolkel po obrazu Ivan B. Nad njegovim početjem so se ljudje močno zgražali. Čigav je doberman? K litografu J. B. Bajcu v Metelkovi ulici 7 se je prikel pes doberman. Lastnik naj se spoprijem.

m 300 kg krompirja je nekdo ukradel Ivanu Šošteriču z Oška pri Sv. Trojici.

Za božičnico obmejne dece koncert v ponedeljek v franciškanski cerkvi. Kupite vstopnice v predprodaji v Cvilovi knjigarni, Aleksandrova cesta 4, telefon 26-06.

* Hotel, kavarna in restavracija »Ora« priporoča laško »Zlatorog« termalno čisto termalno belo in marčno pivo.

* »Zarja« Pobrežje ima v soboto, 18. t. m., pri Balonu občni zbor. Podporni častni vabljeni.

m Nočna lekarniška služba (od 11. do vključno 17. nov.): lekarna pri sv. Antonu, Frankopanova 18. tel. 27-01; lekarna pri Mariji Pomagaj, Aleksandrova cesta 1, tel. 21-79.

Kino

* Kino Esplanade. Najaktualnejši film sedanosti »Skrivnosti Maginotove črte«. Film, ki nam v napeti vsebini odpira gantsko francosko trdnjavo Maginot.

* Grajski kino. Danes zadnjič »Nemška revija«.

Od sobote dalje vefilmski »Človek z vrha«.

* Kino Union. Do vključno 18. nov. fara ljubezni, sijajna francoska veselica, polna zabavnih zapletljivosti.

* Zvočni kino Pobrežje 18. in 19. novembra vefilmski »Finale«.

Mariborsko gledališče

Petek, 17. novembra: Zaprt.

Sobota, 18. novembra, ob 20.: »Hinarci« Red B.

Nedelja, 19. novembra, ob 15.: »Navrhanka«; Ob 20.: »Neopravičena ura«.

Konec tedna v mariborskem gledališču. V soboto zvečer bo ponovitev duhovnih Shawovih »Hinarcev«, v nedeljo popoldne zelo zabavna češka opereta »Navrhanka«, zvečer pa po daljšem presledku nad vse simpatično sprejeta komedija iz šolskega življenja »Neopravičena ura«.

Radio

Sobota, 18. novembra 7.15.12. Ljubljana: 7. Jutranji pozdrav; 7.15.12. in 13.02. Plošče; 17. Otroška ura (Magajski); 18. RO; 19.20. Nar. ura; 20.30. Pisan večer; 21.30. Izvajajo člani radijske igr. družine; 22.30. Zagreb: 21.30. Iz domačih oper; 22.30. Popoln spored; 16.30. RO.

— Sofija: 14. Popoln spored; 16.30. RO. — Zagreb: 21.30. Iz domačih oper; 22.30. Popoln spored; 16.30. RO.

— Koncert: 19.45. Beethovenova »Missa solennis«; 22.30. Popoln spored; 16.30. RO.

— Rim: 21. Puccinijeva opera »Manon Lescaut«; 21.30. Puccinijeva opera »Manon Lescaut«; 21.30. Puccinijeva opera »Manon Lescaut«.

— Bukarešta: 18.17. Izvlečki iz Leharjevih operet. — Milan: 21. Prenos operet. — Budimpešta: 18.50. in 22.05. Ciganska kapela in ciganski orkester; 23.20. Nočni koncert RO.

Mariborski »čarovnik«

Beograjski listi so obširno poročali o mariborskem »čarovniku« g. Paradisu, ki je priredil v prestolnici več večerov magičnih poizkusov. Občinstvo je bilo zaprepasčeno, ko je Paradiso pred njihovi očmi z žago rezal živo dekle, ko je žena sama letela po dvorani, ko je violina sama igrala krasne melodije in ko se je dama, ki je sedela v fotelju spremenila pred vsemi gledalci v nič. Poročevalci srbskih dnevnikov so te poizkuse primerjali z eksperimenti slavnega Rete in poudarjali, da so eksperimenti mariborskega iluzionista še boljši. G. Paradiso se bo v kratkem predstavil tudi mariborčanom. V Gambrinovi dvorani bo kazal svoje »čarovnije«. En večer bo posvečen mariborskim sirotam. Ves dohodek predstave bo namenjen za božičnico revnim mariborskim otrokom.

Prečudna slika in njeno resnično ozadje

Poročali smo minuli teden o prečudni sliki in njenem resničnem ozadju, ki jo hranijo v ptujskem muzeju. V članku nastopa poleg tujerodcev tudi pokojni slovenski dekan iz Ptuja Franc Cvetko, rojen 14. septembra 1789 v Dornovi, umrl julija 1859 v Mariboru. Poudariti moramo, da je bil Cvetko priznan slovenski pisatelj, pesnik in mož narodnjak, kakor so bili v ptujskem okraju Božidar Raič, Volkmer, Modrinjak, zgodovinar Šlekovec, Krempelj in drugi! Čast možem, ki so v tistih temnih avstrijskih časih budili narodno zavest našega ljudstva, iz katerega so izšli! Saj ima pisatelj Franc Cvetko tudi skromen spomenik v Ptuj — »Cvetkov trg« in omenjena prigodnica ne more izbrisati zaslug rodoljuba, kakor so to hoteli nekateri ptujski tujerodci. Ne gre v »prečudni sliki« toliko za versko

ozadje, temveč očitno za narodno ozadje, kjer si stojita nasproti slovenski dekan in pisatelj Franc Cvetko, na drugi strani pa »k. u. k. Postmeister von Pettau«.

Pisatelj Franc Cvetko je bil visoko obražen mož. Neki sodobni prijatelj mu je napisal pesmico, iz katere navajam tukaj verz:

»Ti prijatelj Cvetko jesi
matrne dežele cvet,«

Iz zadnjega verza izhaja, da je bil Cvetko narodnjak in plemenit človek! Dalje pravi:

»Kokol nisi med pšenicoj

ščipek raseš zmed kopriv« itd;

S tem pravi o Cvetku, da ni kokolj t. j. plevel, temveč ščipek t. j. vrtnica, iz česar zopet izhaja, da je bil Cvetko vseskozi odličen mož. Zlasti je bil znan kot govor-

nik, imenovali so ga »slovenskega Cvetrona«. V izdaji: »Fabule in pesmi« da Volkmera ima Cvetko dve pesmi: »eno opeva lepote domačih krajev, Cvetko je tudi zapustil vse svoje znatno premoženje narodu po geslu: »Za naroda za narod.« To premoženje je zapustil kot študent stipendij za sinove slovenskih staršev iz ptujskega okraja, ki bi študirali gimnazijo. Dal je s tem ključ do izobražbe marsikateremu slovenskemu izobražencu in narodnjaku v preteklosti in pesniku dočnosti! Čast torej pisatelju in pesniku Francu Cvetku in naša narodna dolžnost je, da ga ohranimo v lepem mestu! Zdaj, ko se opušča mariborsko pokopališče, naj se slovenska javnost ali muzejsko društvo pozanima poleg groba Tomšiča in drugih tudi za grobo pisatelja in narodnjaka Fr. Cvetka! Dr. H.

Zanimivosti

General Gort, junaški „tiger“ iz svetovne vojne

Kariera moža, ki mu je poverjeno vodstvo angleške ekspedicijske vojske v Franciji

Dva človeka sta prevzela vrhovno poveljstvo zavezniških vojsk na francoski fronti: francoski general Gamelin in

General GORT

poveljnik angleške ekspedicijske vojske.

angleški general Gort. Slednji je sicer podrejen Gamelinu, je pa osebnost, ki tvori močan steber zavezniške armade.

General Gort je tipičen predstavnik borca.

V teku zadnjih 800 let so njegovi irski predniki sodelovali v vseh bojih Velike Britanije. Že l. 1169 je eden izmed njegovih prednikov, lord Prendergast, vodil angleško vojsko proti upornikom v Irski. Člani družine Gortov so se borili proti Cromwellu, vikont Gort je 1798 premagal Francoze. Gort je edini izmed carlov, ki je bil v svetovni vojni odlikovan s križcem Viktorijinega reda za hrabrost. Cel niz angleških odlikovanj, ki jih je prejela njegova prsa, nasprotno od Gamelina pa nima nobenih tujih odlikovanj. Imenovanje Gorta za poveljnika angleške ekspedicijske vojske na Francoskem,

je sprožilo sprva na Angleškem prese-nečenje. Mnogo je bilo namreč starejših častnikov po rangi, toda pozneje so

spoznali Gortove izredne sposobnosti

in se z odločitvijo vojnega ministra Hore Belisha, pomirili.

General Gort se ima svoji karieri zahvaliti nenavadnemu naključju. Ko je bil v St. Morizu v Švici na smučanju je slučajno trčil skupaj s angleškim vojnim ministrom Hore Belisho, ki tudi ni prvovrsten smučar. Hudovala sta se drug na drugega, se obdelala z očitki, končno pa pomirila in seznanila. Beseda je dala besedo in Belisha je kmalu spoznal, da ima pred seboj izvrstnega vojaka — stratega. Poklical ga je za tajnika v vojno ministrstvo, nato pa ga poslal kot vrhovnega poveljnika z angleško vojsko v Francijo.

V svetovni vojni so mladega Gorta

vojaki nazivali »tigra«. Bil je znan po svoji

brezobzirnosti in junaštvu v napadih.

Sprva je bil adjutant, nato je prišel v glavni štab. Tu je izdelal načrt o izkrcanju čet v Belgiji. Aprila 1917 je prišel na fronto, kjer je sodeloval v vseh bojih pri Ypernu, Cambraju in Arrasu. Dne 27. septembra je dobil njegov bataljon nalog, naj preide Severni kanal. Napad je bil zelo riskanten, Nemci so se branili z največjo upornostjo. Ranjen je Gort izvedel svojo nalogo, umaknil se je šele, ko je dobil drugo težjo poškodbo. Izgubil je mnogo krvi in šele ko je bil cilj dosežen, je dovolil, da so ga prenesli v zaledje.

Po svetovni vojni je Gort, ki so mu bila prosta pota v lagodno aristokratsko življenje, presenetil tovariše s tem, da

se je javil v generalštabno šolo.

Ko mu je prijatelj očital, da si je v vojni nabral dosti izkušenj, je odvrnil:

— Nikakor! So tri stvari, s pomočjo katerih se dobiva vojna. To je enoten duh čete, sodelovanje vseh činov v voji-

ski in koordinacija poedinih delov armade. Nekdo se lahko bori deset let na fronti, pa vendar nima pojma o transportu, o dostavljanju življenjskih potrebščin in drugih bitnih potrebščinah za fronto.

Da je Gort lahko vstopil v generalštabno šolo

se je moral odreči činu polkovnika

in prevzeti šaržo majorja. V šoli je 32-letni major večkrat presenetil učitelje s svojimi izpadi mladeniške razburjenosti. Ali mladi častnik je v dobi, ko so drugi sanjali o trajnem miru, neumorno studiral vojno tehniko in strategijo.

Gort je bil zelo strog z vojniki. Če se je pojavil kdo slabo obrit na paradi ali s slabo prišitim gumbom, ga je ozmerjal. Toda njegovi predstojniki iz svetovne vojne so pravili, da je bil na fronti odličen in plemenit častnik. Neki častnik je dejal o njem:

— Dobil je svoja odlikovanja, ker je smatral, da mora zavzeti n. pr. skrivališče strojne puške, pa makar naj še mu postavi na pot sam vrag, ogenj in peklo.

Tak mož poveljuje Angležem na zahodni fronti. Podrejen je sicer 10 let starejšemu Gamelinu, s katerim sta dobra prijatelja. Na vsak način so pa Angleži prepričani, da je vodstvo njih Tomijev v dobrih rokah.

Lord Rothermere je dobil proces

Poročali smo o senzacionalni tožbi princeze Hohenlohe proti časopisnemu magnatu Rothermeru v Londonu. Slednji je tožbo dobil, ker se je sodišče postavilo na stališče, da se on ni obvezal s pogodbo, da rehabilitira reputacijo princeze Hohenlohe, prav tako ne, da ji bo izplačal 5000 funt sterlingov na leto. Iz procesa so prišle na dan zanimive podrobnosti o delu princeze, ki je bila neka »diplomat, zaveznik lorda Rothermera. Po njegovi iniciativi je prihajala princeza Hohenlohe v stike z mnogimi

političnimi osebnostmi mednarodnega življenja, pri katerih se je nadejala, da ob prvi priliki sproži misel restavracije Hohenzollerncev in Habsburžanov.

Cestna dela v Soboti stalno napredujejo. Te dni je v teku graditev severnega dela cestišča od občinske tehnice do poštnega urada.

Bacilov pride z dihanjem skozi usta v telo 3 krat do 4 krat več kakor z dihanjem skozi nos, je dognal nemški bakteriolog Neumann.

— Imaš mnogo sestic in bratcev, fantek?

— Ne, nič! Vse, kar je otročjega pri nas, to sem jaz. Zaležem za vse bratce in sestre.

Slovanstvo bo izšlo spet iz pomrčine!

Slovanstvo prehaja skozi bolno, usodopolno fazo! To občutijo tako Čehi kakor Poljaki, Južni Slovani kakor tudi Rusi, ki imajo rusko dušo, Evropski zahod je bil kaj malo pravičen do Slovanov. Nekoč bo gotovo pravičnejši. Danes ni. Evropa ne ljubi Slovanov. Nas lahko to boli, toda je tako. Če bi se recimo neka neslovanska država, Belgija ali Grčija, znašla v položaju Češkoslovaške, težko, da bi jo Anglija in Francija pustili na cedilu. Amerika je napravila zdaj izjemo v korist Finske. Za Češko in Poljsko ni napravila niti koraka.

Slovanski narodi danes nimajo pravega prijatelja. To bi jih moralo izučiti,

da bi se tesno držali drug drugega. Dočim je Rusija vezala svojo usodo na Azijo, so bili ostali slovanski narodi nerazdeljiv del Evrope. Štiri petine skupnega števila zahodnih Slovanov in južnih (ki so v primeri z Rusijo prav tako zahodni) pripadajo po veri in kulturi zahodni civilizaciji. Ti bi naj bili most med Evropo in Rusijo, toda ne del Evrazije, ki jo organizira Moskva. Lahko bi pa bili z njo dobri zavezniki. Poljska je propadla, ker njeni vrtoglavi gospodarji niso razumeli, da se bo ona obdržala samo, če se bo stalno naslanjala na Rusijo. Ni bilo treba, da se zaradi tega Poljska poboljševizira. Turčija je primer, kako se lahko živi samostojno, z

lastnim samoniklim nacionalnim življenjem, pa vendar v zavezništvu z Rusijo. Češka in Poljska bi bili dali drugi primer svetu, če bi živeli v tesni, nerazdružni zvezi ter ostali zvesti druga drugi tudi potem, ko jih je zajel razpad. Danes bi jih svet slavil, kakor Finsko in Turčijo.

Toda kar ni, še lahko pride in moramo verovati, da bo prišlo. Strašno izkustvo bo izpametovalo nove vodje zahodnega slovanstva. In južno slovanstvo se bo s to lekcijo dobro okoristilo.

Slovanstvo bo izšlo spet iz te pomrčine, zaključuje v »Novi Riječi« dr. Josip Smolaka svoj tehten članek.

General GAMELIN

vrhovni poveljnik na zahodnem bojišču.

MARIJ SKALAN:

RAMAS IN JORA

ROMAN ZADNJIH LJUDI NA ZEMLJI

13

Čim bolj je potekal čas in Jore še vedno ni bilo, tem bolj ga je prevzemalo moreče občutje, da ga ne ljubi in da je sploh ne bo. Nazadnje je bil o tem že za trdno prepričan. A prav tedaj je slišal rahel šum korakov in takoj nato njenih oblačil. Prihajala je vsa lepa in prožna, kakor bajno vilinsko bitje v davni pravljici. Skočil ji je nasproti, in v mraku sta trčili njuni telesi drugo ob drugo. Razprostrl je roke in jo brez besed objel. Ni se branila. Oklenila se ga je tesno in namlonila glavo na njegova prsa.

»Ali si verjel, da pridem?« je zašepetala z drhtečim glasom.

»Spočetka za trdno, pozneje sem že zdvomil.«

»Nisem mogla prej. Preveč so pazili name.«

»Toda sedaj si tu in pozabljen je ves dvom in strah.«

»Dejal si, da mi hočeš nekaj povedati...«

»Imel sem tisoč misli in še več besed, sedaj pa, ko si tu, ko si v mojem objemu, se spominjam od vsega, kar sem prej mislil, samo enega: da te ljubim, ne-

skončno ljubim in da brez tebe ne morem živeti.«

Oklenila se ga je še tesneje in sklonila glavo.

»In ti? Ljubiš tudi ti mene?«

Dvignila je glavo in mu odgovorila s poljubom. Bil je to njen prvi, dekliški poljub.

»Moje misli so bile že davno posvečene tebi,« ji je pripovedoval, čeprav se spočetka še nisem določno zavedal, da je to, kar čutim v svojem srcu, resnična, globoko ljubezen. Iskal sem tvoje bližine, bil srečen vsakega tvojega pogleda in celo tvoje sence, ki je padla na pot, po kateri si šla. Opajalo me je že samo tvoje ime, kadar ga je kdo izgovoril ali sem ga izgovarjal sam v samotni svoja hrepenenja po tebi. Ko pa sem te včeraj videl v vrtu in ko si mi vrgla rdečo orhidejo, je zagorela moja ljubezen s plamenom, ki ga ni več moči pogasiti.«

»Tudi jaz sem često mislila nate.«

»In si vedela, da me ljubiš?«

»Da. Bil si sen mojega prvega dekliškega hrepenenja.«

»Ali si komu povedala, da sem ti

drag?«

»Nikomur. Kako bi tudi mogla.«

Šla sta roko v roki po temnem parku, a v njunih srcih je bilo svetlo in toplo kakor ob visokem dnevu.

»In smela...« je vzdihnila čez nekaj časa.

»Smela?«

»Starši so mi določili drugega ženina.«

»Koga?«

»Mahabaliya.«

»In ti?«

»Ne maram ga. Zoprni mi je.«

»Zakaj?«

»Sama ne vem natanko. Vem samo, da je ves drugačen, kakor si ti: ohol, gospodovalec in brez resničnih čustev.«

»Ali si mu povedala, da ga ne ljubiš?«

»Pokazala sem mu ob vsaki priliki, da se ne brigam zanj in da mi ni prav nič do njegove družbe.«

»Kaj pravi na to?«

»Zatrjuje mi, da sem brezsrčna in brezčutna.«

»Ali te ljubi?«

»Ne vem... Morda. A kaj me to briga. Mogoče mi je tako malo do njega prav zaradi tega, ker mi ga vsiljujejo.«

»Kdo ti ga vsiljuje?«

»Oče...«

»Kaj bova storila, ako nama bodo dalje kljubovali?«

»Ljubila se bova.«

»Ne bo tvoja ljubezen do mene oma-

gala pred ciljem?«

»Nikoli!«

Oklenila se ga je tako tesno, da je začutil utrip njenega srca in čutil, da je njena ljubezen zares tako velika, kakor njeno zatiranje zvestobe in vztrajnosti. Razen tega je dobro vedel, da zapreke, ki se v ljubezni postavljajo na pot, njeni moč samo še večajo, in bil je srečen. Toda sredi objema in sanj sta se nenadoma zdrznila: zazdela se jima je, da so se od nekod in mraka oglasili koraki.

»Ali si slišal?« je trepetajoč zašepetala Jora.

»Da. Zdi se mi, da nekdo prihaja.«

»Opazili so, da sem izginila.«

»Skrivaj se!«

Hotela sta zaviti s steze v goščavo, a bilo je že prepozno. Naenkrat, kakor da bi iz tal zrastle, se je pojavila pred njima Mana. Obstala je in se zakrohotala. V njenem krohotu so bile pomešane hkratu ljubosumnost, škodoželjnost in sovražnost. Dejala ni ničesar in tudi onadva sta molčala. Tako so si stali nasproti nekaj mučnih trenutkov, dokler se ni Mana sama obrnila in naglo, kakor se je pojavila, zopet izginila v mraku. Ramas je stisnil pesti in tiho zaklel.

»Izdala naju bo,« je dejala Jora.

»Da. O tem ne moreva dvomiti. Če ne zaradi drugega, že iz maščevanja.«

(Dalje jutri)

Kultura

Bernard Shaw: Hinavci

Kakor v vseh Shawovih delih, tako sloni tudi v njegovih »Hinavcih« glavna teža vsebine na dialogu, v samem jedru se pa skriva satira. Tokrat je naperjena proti lažni, hinavski socialnosti konservativne angleške družbe, mimogrede pa pade še nekaj pikrih na angleštvo sploh ter posebej na toliko slavljeno gentlemanstvo. Vse je seveda zelo fino, uglajeno in komaj opazno. Zato tudi ni dosti zunanega dogajanja: nobenih velikih teatraličnih scen, nobenih tragičnih nekomičnih pretresljajev. Samo v besede zakrite misli so in preko vsega Shawova porogljivost. V tem je Shaw velik mojster, je pa vprašanje, če je res v vseh delih tako velik dramatik, da bo mogel tudi v bodočnosti ohraniti svoj sedanj položaj?

Mariborsko premiero »Hinavci« v torek zvečer je pripravil režiser g. Vladimir Skrbinišek z vso svojo pronicavo inteligenco, ki najde v analizi idejne vsebine skoraj vedno pravo pot za zunanje, odrsko izoblikovanje. Moramo mu priznati, da je izluščil iz dela vse, kar se je dalo. Mimo tega mu je dala posrečena inscenacija ing. arh. Maksa Hlada še adekvaten zunanji okvir. Končno je pa bil posrečen tudi izbor igralcev, saj so nastopili v glavnih vlogah naši boljši in najboljši igralci, razen debutantke gdč. Sernčeve. Predstavo moremo zato uvrstiti med stilno najbolj dograjene in dosledne.

Najoriginatnejšo figuro je ustvaril nedvomno sam g. Skrbinišek v ulogi Williama de Burgh Cokanea, faliranega studenta, gentlemana, nadmodrovalca in nazadnje le — osebnega tajnika v precej nečednih zadevah. Skrbinišek ga je izoblikoval do podrobnosti dosledno in dosegel enega najboljših svojih uspehov. G. Pavle Kovič je podal selimadema, izkoriščevalca siromaščin in pod krinko odličnosti se skrivajočega špekulanta Sartoriusa s prav tako močnim poudarkom in vsemi tipičnimi karakteristikami v vseh položajih. Morda je bil v vsem nastopu le par trenutkov pod

splošno nadpovprečnostjo. Posebne vrste hinavca, zdravnika dr. Harryja Trencha, je odigral g. Rado Nakrst s prepričevalno naravnostjo. Bil je tipičen predstavnik tiste vrste ljudi, ki jih je Shaw upodobil v tem liku visoke londonske družbe. Nekaj manj izdelanih momentov ni dosti motilo splošne vrednosti njegove posrečene igre.

Kakor vedno v karakternih vlogah, kadar se obdrži na pravi ravni, je ustvaril tudi tokrat g. Milan Košič markantno pojavo iz prvotnega hišnega oskrbnika in poznejšega špekulanta Lickchee-sea. Vnesel je v igro nekaj živahnih scen. Eksperiment večera je bila gdč. Vlasta Sernec kot debutantka. Pokazala je precej igralskega talenta in inteligence, tudi neprisljenosti in čuta, težini uloge Blanche Sartoriusove pa seveda ni mogla biti dorasla. V nekaterih težjih scenah se je dobro poznala njena nedoraslost. Ob vsem igralskem talentu pa ima gdč. Sernčeva dve pomanjkljivosti, ki predstavljata težko oviro: neuglajen organ in nemimičen obraz. Zato je bila najboljša tam, kjer oba ta dva elementa nista bila bistvena. Dober režiserjev domislek je bilo njeno igranje Rahmaninovega »Preludija« v tretjem dejanju. Vse ostale tri vloge so epizodnega značaja, so pa bile odigrane skladno s celotno ravno predstavo. Sobarica je odigrala ga. Slava Gorinškova, natakarka je podal g. Just Košuta, nosača pa g. Fr. Blaž. Delo je skrbno prevedel pesnik Fran Albrecht.

k Nova hrvatska pedagoška knjiga. V založbi knjigarne A. Čelap v Zagrebu, Trg kralja Aleksandra 8, je izšla te dni knjiga dr. Vlada Petza »Temelji savremene didaktike«, ki bo zanimala morda tudi naše slovenske vzgojitelje.

k Berlinska filharmonija v Jugoslaviji. Na turneji po Romuniji, Turčiji, Bolgariji in Grčiji pride v kratkem tudi v Jugoslavijo komorni orkester berlinske filharmonije pod vodstvom Hansa von Bende.

GRAJSKI KINO

Od sobote, 18. novembra 1939 dalje popularno, sijajno veledelo

ČLOVEK – ZVER

(La bête humaine)

po znamenitem istoimenskem romanu največjega Francoza

EMILA ZOLA

Dve zvezdi, dvoje najboljših imen najdemo v glavnih vlogah tega najlepšega letošnjega filma

Simone Simon, Jean Gabin

Pozor! Naš prihodnji film je sijajna veseloigra.

„Na okrajnem sodišču“

Hans Moser.

MALI OGLASI

CENE MALIM OGLASOM: V malih oglasih stane vsaka beseda 50 par. Najmanjša pristojbina za te oglase je din 8.—. Dražbe, oreklici, dopisovanja in ženitovanjski oglasi din 1.— po besedi. Najmanjši znesek za te oglase je din 10.—. Debelo tiskane besede se računajo dvojnó. Oglasi davek za enkratno obilno znaša din 2.—. Znesek za male oglase se plačuje takoj pri naročilu, oziroma ga se vposlati v listu skupaj z naročilom ali pa po poštini položnici na čekovni račun št. 11.409. Za vse pismene odgovore glede malih oglasov se mora priložiti znamka za 3 din.

Razno

Hišni posestniki in najemniki pregledajte Vaše peči in štedilnike predno nastopi zima. Vsa pečarska in keramična dela izvršuje solidno in poceni ANTON RAJŠP. MARIBOR Orožnova 6, kjer si lahko ogledate veliko zalogo. 10276-1

NOGAVICE

(lastni izdelki) rokavice, volna, odeje, koce, zimsko perilo pletenine, najcenejše »Mara«, trgovina A. Oset, Koroška c. 26 (poleg tržnice). 9879-1

DAMSKÉ TORBICE

kovčegi, denarnice, nahrbtniki v veliki izbiri pri Šterbahu Meljska 2. Trg svobode 6. 11211-1

Specialno črno

ZLATOROG TERMALNO PIVO

Hotel, kavarna in restavracija »Orel«. Priporočamo najboljša ljutomerska vina in izborna kuhinja po zmernih cenah. 11207-1

čitajte, »Večernik«

NOVA POŠILJKA

izbornega dalmatinskega vina. Domača štajerska vina. Sveže morske ribe. Izborna kuhinja. »Otok Vis«. Sodna ulica 16. 11210-1

POZOR VSI!

Naš sladki kmetski kruh je reš reklama, v tralnosti in vitaminih, za zdravje to pomoč je sama. Pekarna Rakusa. Koroška cesta 24. 11203-1

Otroške obleke

Bebi perilo naiceneje pri „Lama“ JURČICEVA ul. 4 PROST OGLED!

BELI KROMPIR

in apneni prah se dobi pri Kmetijski družbi. Meljska c. 12. 11199-1

Kupim

OMARO EV. STELAŽO s steklenimi vrati in pult kupim. Ponudbe pod »Za trgovino«. 11200-3

Prodám

TRGOVINO z meš. blagom z dobrodočim zastopstvom brez konkurence v Mariboru. Naslov v oglasnem oddelku »Večernika«. 11201-4

KONJI

se prodajo radi nabave avtomobila. Scherbaum. Grajski trg. 11178-4

la CVETLIČNI MED

(točen) od din 15.— narej. O. Črepinko. Čebelarstvo, prodajalna Čebelarstva društva Maribor. Zrinskega trg št. 6. 9789-1

Sobo odda

SOBA z dvema posteljama se odda boljšemu gospodu. Koseskega ulica 47. 11205-7

Sluzbo dobi

Iščem čedno in POŠTENO SLUŽBNIKINJO ki zna vsa hišna opravila, n. št. kuhati. Plača dobra. Stross-stop takoj. Kolar, Strossmajerjeva 29. 11208-9

KROJAŠKEGA POMOCNIKA sprejme takoj krojaštvo Hapzič, Aleksandrova 24. Maribor. 11209-9

Aka

želite oglaševati, pokličite telefon:

25-67

Umrli je naš iskreno ljubljani soprog, brat, svak in stric, gospod

Dr. Stajanko Mihael

odvetnik v Mariboru

Na zadnji poti spremljamo nepozabnega pokojnika izpred kapele pokopališča na Pobrežju v soboto, dne 18. novembra 1939, ob pol 16. uri.

Sv. maša zadušnica se služi v ponedeljek, dne 20. novembra 1939, ob pol 9. uri zjutraj v frančiškanski cerkvi.

Maribor, Ljutomer, Pakrac, dne 17. novembra 1939.

Stajanko Pavla soproga

Dr. Marko in Anton Stajanko brata, Tončka Stajanko n Adela Weigl svakinji in ostalo sorodstvo

i Brez posebnega obvestila.